

IZHAJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5, ob ponedeljkih ob 9. zjutraj.
Pesamišne štev. se prodajajo po 3. nvd. (6 stot.) v mnogih
tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru,
Postojni, Sežani, Nabržini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdov-
ščini, Dornbergu itd. Zastarele štev. po 5 nvd. (10 stot.).
OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1
kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 3 st. mm.
osmrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po
30 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka
adaljina vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, naj-
manj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave
„Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na na-
ročbe brez dopolnjenega naročnine, se uprava ne ozira.
Naročnina na nedeljsko izdajanje „EDINOSTI“ stane: celo-
letno K 5.20, pol leta 2.60
Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefranko-
vana pisma se ne sprejemajo in rokopi si se ne vračajo.
Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.
UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom)
Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik
konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija
lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18.
Poštno-hranilnični račun št. 841.652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Priprave za srbski cerkveni kongres.

KARLOVCI 27. Mesto je povodom pred-
stoječega sestanka srbskega cerkvenega kon-
gresa okraшено. Iz sosednih županij prihaja
mnogo gostov. Vsi srbski škofje so se do
Sabotice peljali nasproti kraljevemu komisariju,
pravosodnemu ministru dr. Güntherju.

Nasi zopet izvoljen.

MESSINA 27. — V čerajšnjih admini-
strativnih volitvah se je udeležilo 4000 vo-
lilcev. Nasi je prvi dosegel 3000 glasov, 200
več nego župan D'Arrigo. Izvzemši katoliško
stranko, so vsi drugi volili Nasija. — Nasi
je bil izvoljen tudi v občini Terranova.

Razstava v Kromerizu.

KROMERIZ 27. Tukajšnja razstava je
danes obiskal nje pokrovitelj nadvojvoda Fran
Ferdinand.

Iz Maroka.

PARIZ 27. Iz Madrida poročajo, da je
nenadoma udrl v Tetuan 15.000 jezdcev
sosednih rodov, kar je povzročilo veliko
paniko.

Fallieres na potu v Reval.

STOKHOLM 27. Predsednik Fallieres
je, poslovivši se prirčno od kraljeve rodbine,
odpotoval na torpedovki „Cassini“ v Reval.

Iz Portugalske.

PARIZ 27. Iz Lizbona poročajo, da je
kraljeva rodbina prejela pismo kralja Edvarda,
v katerem isti obžaluje, da je bil o dogodkih
v Portugalski pod diktaturo Franca tako
slabo obveščen, sicer bi bil gotovo dal dobrih
nasvetov, ki bi bili preprečili katastrofo. Sodi
se, da se vsled tega pisma izvrši v kratkem
razne diplomatske spremembe.

Iz Perzije.

LONDON 27. Iz popolnoma verjetnega
vira se čuje, da se šah tajno pogaja z rusko
banko radi posojila v znesku pol milijona
font. šterl. Včeraj sta bila v šahovem foto-
rišu zopet uvrščena dva nacionalista.

Novi pravoslavni škof za Banjaloko.

CARIGRAD 27. Patrijarhat je potrdil
imenovanje Vasilija Popovića škofom v
Banjaluki.

Sestanek v Revalu.

REVAL 27. Okolu 3. ure popoldne je
v tukajšnje pristanišče prispela francoska
eskadra, ruske oklopnjače in križarke so jo
pozdravile z 21 streli, nakar so francoske
vojne ladije odzdravile. Čim se je ladija, na
kateri je bil predsednik Fallieres, usidrala,
so z jachte „Standard“ odpelali mali parnik,
na katerem se je nahajal minister za unanje
stvari Izvolski, ki je v imenu carjevem po-
zdravil predsednika. Nato se je predsednik
Fallieres podal na jachto „Standard“, ki je
ob njegovem prihodu takoj razvesila fran-
cosko zastavo. Obisk je trajal 10 minut. —
Kmalu potem se je car Nikolaj z ministrom
Izvolskim podal na ladijo predsednika Fal-
lieresa. Carju so bili predstavljeni spremstvo
predsednikovo in poveljniki ladiji. Car je bil
na ladiji eno uro. Med tem sta konferirala
ministra za unanje stvari Izvolski in Pichon.

Po proglašenju ustave v Turčiji.

CARIGRAD 27. O razpoloženju v Jil-
dizu se ne čuje nič zanesljivega. Dostojan-
stveniki Jildiza so sicer videti nekoliko
preplašeni, sicer se pa posluje v Jildizu in
na porti kakor prej. Spremenjeni razvoj dr-
žavnih funkcij se ne izvrši menda povsem
mirno, vendar se splošno pričakuje, da se
sultan kmalu prilagodi potrebnim spremembam

in da bo kmalu gospodar nad spreminjenim
položajem. S tem prepreči, da ne krene
razvoj stvari po mladoturških elementih, ki
so sedaj preobladali, na nevarna pota. Najteže
vojaško in državniško delo bo, da se pomiri
razburjenje in nezaupanje armade ter zopet
vzpostavi disciplino. Občudovanja vredno
vedenje turškega prebivalstva ter druge okol-
nosti dokazujejo, da je možno s takim ljud-
stvom izvršiti te državniške operacije kakor
tudi nadaljne evolucije parlamentarne ere.

CARIGRAD 27. Turški listi poročajo,
da so prejeli pokrajinske oblastnije povelje,
naj v bodoče dopisujejo le s porto.

CARIGRAD 27. Sultan je odredil, da
se na njegove stroške priredé parlamentarni
prostori.

CARIGRAD 27. Cenzura brzojavk je z
današnjim dnem odpravljena.

CARIGRAD 27. — Amnestija je bila
povsod veljavno proglašena in izvedena,
ampak le za Mladoturke. Radi drugih političnih
jetnikov, beguncev in izgnancev ni še ničesar
znano.

CARIGRAD 27. Kakor poročajo listi,
so včeraj zastopniki velesil čestitali porti po-
vodom obnovljenja ustave.

Naša trgovina in obrt na deželi.

(Dopis z dežele.)

Sedaj mi pa morda prigovarja kedo in
poreče, da imamo tudi na deželi županstva,
ki bi morala paziti na take nedostatke in
uporabljati tozadevne zakone in strogo.

Temu odgovarjamo, da župani na deželi
so pa velikem delu sami krčmarji ali trgovci,
ali po celo oboje skupaj. Njih glavno vodilo
pa je, da se ne zamerijo ljudstvu.

Kake posledice bo imelo to slabo stanje
naše trgovine na deželi, lahko prorokujem že
danes. V bodočnosti, ko bode ljudstvo za to
preparirano, začno rasti po naši Primorski
konzumna društva, ki bodo služila v pogubo
sedanjim malomarnim trgovcem in obrtnikom.
V pogubo mnogokrat ljudstvu, ki bo udele-
ženo pri teh konzumih. Kdor ima jasen pog-
led v bodočnost (in tega si lahko ustvari,
ako dobro opazuje sedanost) videl bo, da se
skuša presaditi k nam kranjske hujškarije z
vsemi njihovimi zlimi posledicami.

Toda pustimo prorokovanje, ker s tem
bi nalezeli povsodi le na neverne Tomaže, in
povrnilo se rajše k naši trgovini na deželi.
Slabo stanje trgovine in obrti na deželi je
najslabša vaba, katera kliče bolj izobraženega
drugorodca, osobito Nemca, k nam, da se
naseli med nami in se začne okoriščati s
tem, s čemur se domačini niso znali oko-
ristiti.

Če pogledamo krog po naši slovenski
domovini, vidimo skoraj v vsakem večem
kraju trgovske in obrtne tvrdke s popolnoma
tujimi imeni. To nam dokazuje, da naši
predniki niso bili za drugo, nego za obdelo-
vanje zemlje, in vsak drugi zaslužek, po-
sebnost pa trgovino, so prepuščali tujcu, ki se
je naselil med njimi.

Tujec je počasi med njimi obogatel in
mnogo slučajev imamo, kjer se je tujec tudi
čisto poslovenil, tako, da nam dandanes na-
rodno ne škoduje, da: se celo tvori ugledno
narodno in premožno rodbino.

Toda časi se menjajo. V onih časih, ki
sem jih omenjal ravnokar, ni bil narodni šo-
vinizem tako napet, kakor je dandanes.
Tujec se je naselil kar na svojo roko med
našimi predniki in glavni njegov namen je
bil, da si kaj kmalo opomore materijelno;

mimo; v ušesih mi je začelo zvoniti. „Tu je
gotovo ustretil na-me,“ sem si mislil. Toda
on se je stisnil z vzkrikom grozila nazaj na
poln glogov grm. Lahko bi bil šel okoli
grma, a on je od straha vse pozabil in je
zlezal gor na trnjeve veje. Z enim udarcem
sem mu izbil prstke iz roke, z drugim sem
pogreznil svoj bajonet nekam noter... Nekaj
je tedaj zastokalo, zatulilo. Potem sem dirjal
naprej. Naši so vpili urá! — padali, stre-
ljali. Vem natanko, da sem tudi jaz, ko sem
prišel iz gozda na polje, oddal nekaj
strelcov.

Naenkrat se je „urá“ razlegnil glasneje
in vsi smo se hitro pomikali naprej. To se
pravi ne mi, ampak naši, kajti jaz sem
zaostal. Meni se je zdelo to čudno. Se čud-
neje pa je bilo, ko je naenkrat vse izginilo;
vse vpitje in streljanje je utihnilo. Slišal
nisem ničesar več, videl sem samo nekaj
sinjega; to je moralo biti pač nebc. Potem
je izginilo tudi to.

Nahajal se nisem nikoli v takem čudnem
položaju. Ležim, se mi zdi, na trehuhu in
vidim pred seboj samo majhen košček zem-
lje. Nekaj bilk trave, mravlja, ki leze po eni

za politiko se ni brigal, posebno velja to za
trgovce naseljene na deželi.

Sedaj pa je v tem oziru popolnoma
drugače. Nemci posebno imajo toliko izobra-
ženega proletarijata, da ga morajo pošiljati
ven v tuje zemlje. Umeje se, da se izliva
ta germanski blagoslov v prav obilni meri v
našo domovino.

Nemci prodirajo dandanes k nam popol-
noma drugim načinom, nego so delali to
nekdanj.

Ti ptujci prihajajo k nam dobro orga-
nizirani, strokovno in splošno izšolani in kar
je posebno važno: ne s praznimi rokami
kakor nekdanj, ampak za njimi stoje razna
nemška društva z ogromnim kapitalom. —
Poleg svoje stroke imajo še namen, da de-
lujejo politično in utrjuje tako med nami
moč in oblast nemštva.

Sedaj se pa vprašajmo, kako smo
mi organizirani nasproti tako
mogočnemu sovražniku?!

Na to vprašanje nam prav lahko odgo-
vori vsak političen otrok, ako reče, da nismo
organizirani nič in da nam nedostaje še
prav vseh pogojev, pod katerimi bi se za-
mogli postaviti v bran tolikemu navalu; po-
sebnost pa nam nedostaje narodne zavednosti
in dobre volje. Mislim, da ne pretiravam, ako
trdim, da nam v večini meri nedostaje na-
rodne zavesti in delavne energije, nego pa
kapitala, da-si tudi tega ne moremo niti od-
daleč primerjati z germansko močjo.

Navstaja sedaj vprašanje: kaj pa naj
storimo, da se kolikor toliko ubranimo pre-
teči nemški nadvladi na gospodarskem polju
v naši lastni domovini?!

Na to vprašanje bi se dalo obširno in
vsestransko odgovarjati, ali iz vsega tega ob-
širnega odgovora podamo naj tu le jedro
in to je:

1. skrbimo za izobražen trgovski in
obrtni naraščaj kakor v mestih tako tudi na
deželi.

2. med poslovnimi slovenskimi razumniki
vede vsaj nekaj organizacije, da bi bilo
možno vsaj tako vplivati v vsakem večem
kraju na razvoj obrtne in kupčije, a z druge
strani, da bi bilo možno nadzorovati to, kar
imamo; in kjer se vidijo napake, dalo bi se
jih tem načinom odstraniti.

Da se bolj jasno izrazim, povem, da
mislim pod drugo zgoraj navedenih točk
„slovenski narodni svet“, kakoršnjega so že
Nemci prepregli širom naše domovine, in o
kakoršnji napravi se nam Slovencem niti sa-
njati prav neče, če prav smo slične organi-
zacije gotovo stokrat bolj potrebni, nego pa
Nemci.

Da ne bi se kedo ob gorenji drugi
točki izpodtikal nad besedo „poslovnim“
slovenskim razumnikom, naj pojasnim še to.

Duhovsko razumnništvo je pri nas in
sploh že tako organizovano, da je moramo le
občudovati in je smatrati za kakor uzor or-
ganizacije, ki je le sploh kje možna. Da je
starejši naraščaj našega svečenstva
narodni in da je mnogo storil in še dela na
političnem razvoju našega naroda, temu se ne
da oporekati; da je pa mladi naraščaj
začel postajati brezdomovinski in dela samo
to, kar mu velevalo iz Rima in z Dunaja, to
je pa tudi resnica, katere ne more nikdo ta-
jiti. Ker pa iz teh dveh mest ni prišlo še
nikoli med Slovence kaj takega, kar bi kori-
stilo neposredno samo napredku slo-
venskega naroda, zato tudi razdajajo-
čega delovanja mlade ga duhovskega na-

raščaja ne moremo smatrati koristnim za naš
narod.

O posvetni naši inteligenci pa se bo
treba baviti posebe, ker tu je še mnogo gra-
diva, ki ga bo treba še prerešeti, da se na
ta način spravi vsaj nekaj plev iz pšenice.
(Zvršetek.)

Znamenit glas o vseslovanskem shodu v Pragi.

V listu „Polnische Post“ poroča znani
poljski publicist vitez Smolski o svojem raz-
govoru s poslancom Maklakovom, vodi-
teljem kadetov v ruski dumi. Na vprašanje
Smolskega: »dali prizadevanja vseslovanske
konference, ki bazira na principu enakosti
svobode in narodne samostojnosti, ne nalete
na nepremagljive ovire pri večini dume in pri
vladi?« — je odgovoril Maklakov: »Po 17.
oktobru mora politika ruske vlade hoditi po
poteh, ki jih jej odkaže javno mnenje. Ako
ne rusko javno mnenje izreče za enakoprav-
nost slovanskih narodov, se bo ruska vlada
morala pokoriti, tudi če ne bi hotela. Pripo-
minjam, da bo pri ruskem javnem mnenju
precej težko delo, da se je pripravi do tega,
da se odkrito in jasno izreče za jednako-
pravnost slovanskih plemen. Tu so na potu
še mnogi predsodki, nesporazumljenja, stare
afere in pomanjkanje na zaupanju. A vse to
more ravno odpraviti slovanski sestanki. Saj
vidimo, kako zboljšanje je na rusko-
poljskih odnosajih, zboljšanje, na
katerem se je zahvaliti jedino le osebnemu
občevanju našemu medsebojnemu seznavanju.
Zato sem trdno uverjen, da se po vseslovans-
kem shodu v Pragi naše javno mnenje kmalu
sprijazni s pravično in uspešno idejo slovan-
ske vzajemnosti, ljubezni in bratstva. Menim
nadalje, da največji vpliv na ruski narod bo
imela zveza slovanske vzajemnosti, ki jo ravno
kar hočemo ustanoviti.

Na vprašanje: ali je nade, da se nem-
ški vpliv na rusko vladu odstrani v do-
glednem času, je odgovoril Maklakov: »Ta
skemu narodu, in zato ga tudi naša
vlada ne pripoznava odkrito. Ne dvomim na-
tem, da ruska politika skoro kre-
ne na druga pota, in sicer prek
in prek ne nemškega...«

Kakor značilen dogodek navaja vitez Smol-
ski dejstvo da so se dne 15. julija po skup-
nem obedu na Zofinu dale pojedine narodne
skupine fotografirati in da so bili Rusi
in Poljaki združeni na jedni
sliki v jedno skupino.

Ogrska.

Preganjanje slovaških učiteljev.

Na podlagi Appony-jevega šolskega za-
kona je takoj po zaključku šolskega leta pri-
čelo preganjanje slovaških učiteljev. Cerkevne
oblastnije, katerim so šole, podrejene nasilne
vlade. Proti dvema učiteljema v Brezovi, v
področju luteranskega škofa Baltika, Chorvatu
in Fiala, se je pričela disciplinarna preiskava
in sta bila ob enem odstavljena. Ista usoda
je zadela učiteljico Olgo Hrušovko v Turcu,
ki je pod oblastjo škofa Solca. Zločin, ki so ga
omenjeni trije zakrivil, je v tem, da so se
otroci premalo naučili — madjarsko.

Hrvatska.

Umirovljenja pri stolu sedmorice.

Osješka „Drau“ poroča iz Zagreba, da
bo v tem letu v statusu stola sedmorice v
Zagrebu več sprememb. Septemvir Šišman

strijeno krvjo. Čim se ju dotaknem z rokami,
je bolečina še večja. Bolečina — kakor zo-
bobil: dolga, v srca segajoča. Po ušesih —
zvonjenje, glava postaja težka.

Medlo spoznavam, da sem ranjen na
obeh nogah? Kaj pa je to? Zakaj me niso
pobrli? Mar so nas Turki nabili? Domisljati
se začnem vsega tega, kar se je zgodilo z
menoj, najprvo medlo, potem razločnejše, in se
prepričam, da je nemogoče, da bi nas bili
porazili. Kajti padel sem bil (sicer se tega ne
morem spominjati; vem samo še, kako so vsi
drvili naprej in mi je ostalo nekaj sinjega
pred očmi) — in pal sem na travnik — zgo-
raj na hribu. Na ta travnik je pokazal naš
mali bataljonski načelnik. „Otročiči, mi homo
tam!“ nam je zaklical s svojim krepkim gla-
som. In bili smo tu; torej nismo pobiti...
Zakaj pa me niso odnesli? Kajti travnik tu
je odprt prostor, vso je lahko pregledati. In
gotovo ne ležim sam tu. Streljali so tako po-
gosto. Treba enkrat obrniti glavo in pogledati.
Zdaj morem lažje napraviti to, kajti ko sem,
prebujajoč se iz nezvesti, videl bilko in
mravljo, ki je lezla z glavo navzdol, in sem
se izkušal vzdigniti, nisem pal v štaro lego
nazaj, ampak na hrbet. Zato tudi vidim
zvezdo. (Dolje.)

PODLISTEK.

1

Štiri dni.

Črtica iz rusko-turške vojne.

Ruski spisal V. M. GARŠIN.

Spominjam se, kako smo tekli skoz
gozd, kako so svinčenke brenčale, kako smo
se prerivali skoz glogovo grmovje. Strelji so
padali vedno pogostejše. Na gozdnem parobku
smo zagledali nekaj rdečega, ki se je prika-
zovalo zdaj tu zdaj tam.

Sidorov, mlad vojak iz prve kompanije
(Le kako je prišel v našo vrsto? mi je ši-
nilo skoz glavo), je naenkrat počenil na tla
in se molče z velikimi prestrašenimi očmi
ozrl po meni. Iz njegovih ust je bruhnila kri
v rdečem curku. Da, spominjam se tega na-
tančno. Spominjam se tudi, kako sem skoro
na kraju gozda, v gostem grmovju, za-
gledal... nje ga. Bil je velik, debel Turek, a
drvil sem naravnost nadenj, čeprav sem šib-
ek in sub. Nekaj je počilo, nekaj — kakor
se mi je zdelo — pošastnega je zletelo

Herrenheiser je že prošil za umirovljenje. To store tudi podpredsednik stola sedmorice Josip Florschütz ter septemvira Adolf Rušnov in Stefan Popović.

Grof Kulmer hrvatski ban?

List „Magyar Estilap“ je priobčil pod naslovom „Rauchov naslednik“ članek sledeče vsebine: Baron Rauch se je povrnil s svojega triumfalnega potovanja, da počiva na lavorikah, ki si jih je nabral v Koinu in v Novem, v svoji rezidenzi na Markovem trgu. Wekerle je bil še prej sedit na Raucha, ali njega so mu narinili dunajski aristokratski krogi, v katerih ima mnogo prijateljev. Nu, sedaj, po Rauchovih neuspelih, in po njegovih praznih obljubah, ter poraza na saborskih volitvah, se je mržnja Wekerle na Raucha še bolj povečala, tako, da ga je sedaj popolnoma zapustil. Rauch ima že določenega naslednika v osebi grofa Miroslava Kulmerja, ki postane v polovici meseca septembra hrvatski ban, in sicer na priporočilo nadvojvode Salvatorja, ki je prej bival v Zagrebu in zelo obljubil Hrvat. Z nadvojvodo je stopil v stiko hrvatski delegat podmaršal Tomičić, ki je izročil nadvojvodi Salvatorju načrt za rešitev hrvatske krize.

Drobne politične vesti.

Angleški kralj v Istri. Kakor javljajo iz Isla, pride angleški kralj Edvard dne 12. avgusta tjakaj, od nadvojvodov bosta navzoča nadvojvoda Fran Salvator in Evgen ter bavarski princ Leopold.

Dnevne vesti.

Zdravnik dr. Mandić odlikovan. Cesar je podelil zdravniku in sanitetnemu konzulentu avstrijskih državnih železnic v Trstu dr. Franu Mandiću naslov cesarskega svetnika. — Čestitamo!

Imenovanje in odlikovanje. Svetnik višega deželnega sodišča v Trstu Henrik Fraus je imenovan dvornim svetnikom najvišega in kasacijskega sodišča. Predsednik trgovskega in pomorskega sodišča v Trstu Emil vit. Na damlem z ki in svetnik višega deželnega sodišča v Trstu Simon Lettich sta dobila naslov in značaj dvornega svetnika. Poštni svetnik Josip Gius v Trstu je dobil naslov in značaj višega poštne svetnika.

Imenovanje klarskih nadzornikov se izvrši s 1. avgustom. Nadzorniki bodo vzeti iz vrst vinarskih strokovnjakov. Ti nadzorniki bodo sedaj le provizorično imenovani.

Za Italijane gimnazije, a za Slovane? Čitatelji so doznali te dni opetovano iz našega lista, kako je deželni glavar istrski v pogovoru z nekim dunajskim novinarjem jadrkovat, ali boja rečeno: prelival krokodilove solze. Kar cedilo so sa njegore besede same ljubzni do narodnega mira med Italijani in Slovani. In to ravno je — tako je namreč dr. Rizzi zatrjeval — ki ga užalja v dno njegove blage, miroljubne duše: da Slovani stavljajo v nevarnost ta blaženi, baje srečno inavgurirani narodni mir.

Sladko je govoril dr. Rizzi — sladko kakor zna biti sladak ravno oni — da bi moral ganiti vsakogar, ki ne pozna tega moža in vse njegore stranke in njenih namenov. O diplomaciji gre glas po deželi, da jej je dal Bog dar govora v to, da — prikriva svoje misli in svoje namene. Tip takega dobro govorečega in slabo mislečega diplomata je ravno sladki naš dr. Rizzi. Govoreči o miru misli na zatiranje, na hegemonijo nad njim, na katerega je naslovljena mila beseda...

Dr. Rizzi je zatiral tudi med drugim, da Italijani nočejo odrekati Slovanom sredstva za naobraževanje: da nočejo ovirati snovanja slovanških šol, kolikor bodo to dovoljevala denarna sredstva, ki so na razpolago. Iz te previdne pripombe dra. Rizzija mora se sklepati logično, da dežela nima na razpolago tolikih sredstev, da bi mogla zadovoljiti vsem zahtevam Slovanov, tako, da bi iz dežele izginol evropski škandal — tisočev in tisočev slovanških za šolo godnih otrok, ki ne uživajo nikake šolske naobrazbe jedino zato, ker — šole ni!

Za slovensko ljudsko šolo torej dežela nima dovoljno sredstev na razpolago. Včerajšnji „Piccolo“ pa prinaša iz Pule neko vest, ki stavlja v zelo čudno luč namigavanja dra. Rizzija na nedostatnost sredstev, ki so na razpolago. „Piccolo“ prinaša namreč vest, da je ustanovitelj italijanskega gimnazija v Puli zagotovljena, ker je dežela obljubila dvoletno podporo po 15.000 K!! Italijanski gimnazij se odpre torej že s 15. septembrom. A tržaški list si obeča od tega še drug dobicek: da bo namreč tudi vlada uvaževala to požrtvovalnost Italijanov in da bo izvajala posledice iz te požrtvovalnosti s tem, da jaim tudi ona poskrbi — srednješolski pouk v materinem jeziku!

Tu moremo takoj prijeti italijansko glagilo za jezik, ker je izreklo nekaj, kar ni — res!! S kako pravico govori „Piccolo“ o italijanski požrtvovalnosti, ko pravi, da je otvoritev novega gimnazija omogočila z lepo subvencijo — dežela istrska?! Celo njihove statistike same govore, da je prebivalstvo dežele po veliki večini slovanške narodnosti!! Deželni denar torej ni italijanski denar, ampak pribaja iz slovanških žepov. Vsa „požrtvovalnost“ deželnega odbora je v tem slučaju, da generozno deli denar, ki po velikem delu — ni italijanski. In za to, da signori slovanški denar rotirajo za italijanske kulturne svrhe,

zahtevajo po vrhu se posebno nagrado tudi od vlade!

Prosili bi pa, naj se nas ne umeje krivo! Mi ne zavidamo Italijanov, mi jim radi privoščamo šol — ljudskih in srednjih in še vseučilišče po vrhu; ali nam ogrenevajo čutstva, ko vidimo, kako ima dežela bogatih sredstev na razpolago za manjša nujna potreba Italijanov, nima jih pa za najnujnejše potrebe Slovanov! Italijanom se v hipu dele tisočaki, Slovanom pa daja dr. Rizzi — obljube! Italijanom dajajo denarja v gotovini, Slovanom pa podpisuje deželni glavar le menjico, ki se ne izplača, vsaj v polnem znesku ne, kakor je previdno opozoril dr. Rizzi.

Italijanom se ustanovljajo novi gimnaziji in deželni sredstev, Slovani pa naj le čakajo na ljudske šole po Istri in v — Trstu!

Ali naj zopet pomočimo pero v žolč?!

Naj ostane grenka beseda v peresu. Le eno besedo. Laško glasilo zahteva, naj vlada uvažuje italijansko požrtvovalnost in naj tudi na svojih srednjih šolah uvede italijanski učni jezik. Dobro. Ali tudi mi Slovenci v držujemo v Trstu svojo šolo! Razlika je le ta, da se pri nas v resnici more govoriti o požrtvovalnosti, ker vzdržujemo izključno le s svojim denarjem! Zveč pravico torej nego „Piccolo“, prihajamo mi do zaključka: vlada uvažuj našo požrtvovalnost in daj nam potrebne ljudskih in srednjih šol v materinem jeziku!

Mesto da dr. Rizzi pretaka krokodilove solze o narodnem miru, ki je v nevarnosti, naj raje dela za narodni mir z dejanji pravičnosti do Slovanov!!

Spremembe in imenovanja v učiteljstvu tržaške okolice. V tajni seji mestnega sveta tržaškega dne 24. t. m. so bili imenovani definitivni učitelji oziroma učiteljicami gg.: Franjo Bratož za katarsko šolo, Andrej Čok za rojansko, Amalija Martelanc za proseško-kontoveljsko, Anica Švigel za bazovsko, Vodopivec Ernest za kriško šolo. Gospa Marija vdova Humplik je imenovana za podučiteljico za barkovljansko šolo.

Na lastno prošnjo sta premeščeni definitivni učiteljici gg. Ida Posega s kriške v rojansko in Ana Scheimer s proseško kontoveljsko na barkovljansko šolo. — Čestitamo vsem, posebno pa novim imenovanim v stalni službi.

Za izlet v Prago se še lahko prijavi in sicer v uradu „Trgovsko-obrtno združenje“ ul. S. Franc, št. 2. Izlet priredi goriško „Trgovsko-obrtno društvo“ in bi se tržaški izletniki pridružili goriškim izletnikom. Stroški v Prago in nazaj so proračunjeni na K 110.

Prika je zelo ugodna, zato naj se požuri sleherni, ki ima časa in ki more potrositi izredno malo svoto.

Ker bo odhod že dne 8. avgusta, prosimo naj se vsakdo prijavi nemudoma.

„Trgovsko izobraževalno društvo“ v Trstu.

Vinogradnikom. „Kmetijska družba za Trst in okolico“ je prejela te dni od c. k. Namestništva sledeči odlok:

C. k. ministerstvo za poljedelstvo je z odlokom 20. junija t. l. št. 24.798, reševaje

Vašo prošnjo od dne 23. maja t. l., dovolilo podporo 700 kron za nagrade manjpremožnim posestnikom v trž. okolici, ki so obnovili svoje vinograde na podlagah američanskih tret obdelujejo omenjene vinograde. Ob enem se prilaga sledeči

Razglas.

Št. II. 26—08

Vsled odloka c. k. ministerstva za poljedelstvo od dne 20. junija 1908 št. 24798 razpisuje se za manje premožne vinogradnike v tržaški okolici, ki so nasadili s cepljenimi američanskimi trtami vzgledne vinograde v površini najmanj 1/4 orala (400 kvadratnih sežnjev-1440 m) sledeče nagrade v denarju: 5 nagrad po 50 kron, 6 po 40 K, 7 po 30 K.

Prošnje za te nagrade vložijo naj se najkasneje do 26. avgusta t. l. naravnost na c. k. namestništvo, ali pa potom kmetijskih družb v Trstu.

V prošnjah je navesti:

1. Kraj, kjer se nahajajo nasadi in dotične parcelne številke: 2. Njih površina. 3. Čas, ko se je nasad dovršil. 4. Katera podlaga in katera plemenita vrsta se je rabila, in 5. na kateri način se je cepilo, ali v suho ali v zeleno.

Nagrade razdeli c. k. namestništvo potem, ko bodo nasadi po vladnem osobju pregledani.

Za proslavo 100 letnice rojstva J. G. — Vrdeljskega. Sklicuje se za danes 28. t. m. javno posvetovanje v prostorih „Nar. doma“ pri sv. Ivanu. Ker je do slavnostnega dne le še malo časa in ker je še neresenih več važnih, točak želebi bi bilo, da se tega važnega posvetovanja udeleži čim več sl. občinstva.

Zamenjal je dežnik nekdo v nedeljo, na koncertu „Kola“. Ker je dotična oseba bila vidjena in poleg tudi poznana, je v nje lastnem interesu, naprošena da ga v teku 3 dni prinese ali pa pošlje na upravo našega lista.

Iz Bazovice. Povodom desetletnice naše „Zavarovalnice za govejo živino“ se hvaležno spominjamo: g. Josipa Pertota, kakor kakor soustanovitelja, za njegov trud in požrtvovalnost, g. dra. Mateja Pretnerja, ki je sestavil prva pravila, in sl. „Kmetijske družbe za Trst in okolico“ v Trstu, ki je leta 1898 priredila shod v ta namen, da se je ustanovila ta zavarovalnica in da se more ob svoji desetletnici ponášati takimi uspehi.

Zahvala izrekamo tudi g. akademiku J. Čoku za krasni slavnostni govor na dan jubileja in oddelku ferijalnega društva Balkan za uprizaritev igre. Zahvaljujemo se sl. pevskim društvom: „Lipa“ iz Bazovice, Slovenska straža iz Gropade in „Slovan“ iz Paduže za njihovo blagohotno sodelovanje; dalje sl. pevskemu društvu „Tabor“ iz Like in njega cenjenemu predsedniku gosp. S. Praprotniku, ki je na tomboli mnogo šel na roko, g. A. Grgiču za dobro in ceno potrebo na banketu in gospoj M. vdovi Presel za brezplačno prepustitev obširnega dvorišča v svrhu veselice. Sledečji bodi hvala vsemu sl. občinstvu, ki je prihetelo od blizu in daleč izkazal nam bratsko ljubav.

Grozovita in tajnstvena tragedija.

Glava v morju; truplo razkosano v stanovanju.

Od vseh jutranjih listov je bil naš list edini, ki je včeraj prinesel senzacionalno vest, da je bil v morju ob nabrežju Sanitaj najden omot, v katerem se je nahajala nedavno čisto od trupa odsekana človeška glava. Ta grozovita vest, ki se je bliskoma širila po vsem mestu in je dajala povoda k najbolj fantastičnim govoricam, je bila žalibog resnična in stvari, ki so prišle pozneje na dan in o katerih poročamo nižje, povečajo le grozovitost. More se reči, da od Maffei-Ribosovega zločina, ki je še po dvajsetih letih v živem spominu tržaškega prebivalstva, ni noben poznejši zločin napravil radi svojih grozotnih ponatankosti tak strašen vtis na Tržacane, ki smo vendar glede krvave kronike žalibog precej razvajeni. Evo podatkov, ki so jih nabrali naši „reporteri“:

Grozovita najdba.

Viktor Lakovič, star 22 let, težak, stanujoč v ul. del Pane št. 3, je včeraj zjutraj okolo 6. ure stal na nabrežju Mandraču in čakal na delo pri prihodu kakega parnika. Med tem je hodil gor in dol po robu nabrežja in upiral svoj pogled na dno morja, da bi videl, če bi bila kje kaka sipa, kar je v onem kraju sedaj poleti vsakdanja prikazen. Pribešši na oni trikotni del nabrežja, ki iz vodoravne črte nabrežja moli ven v morje, nasproti vrtu Velikega trga in nedaleč od vznožja pomola Sv. Karla, je zapazil na dnu morja tri velike sipe. Šel je na krov tam blizu privrženega parnika „Miramar“ in si izposodil ribajo laški izraz: tošina. Ko se je na povrnil z ostrvami na prejšnje mesto, sip ni bilo več. Ali nedaleč od tam je zapazil na dnu morja velik omot. Ker se tam ustavljajo koprski in miljski parniki, je Lakovič mislil, da gre za culico, ki je pala kake kmetici z rok, in poskusil jo je uloviti z ostrvami. Prvič ni šlo, drugič se mu je posrečilo nataktni omot in ga je spravil na nabrežje. Ali v istem trenutku je mladeniča spreletela groza: iz omota je kapala kri. Lakovič je pustil omot na tlaku in šel poklicat redarja št. 82, ki je bil tam blizu. Ta je poslal Lakoviča na inspek-

torat v ul. Rettori po inspektorja Regelja. Med tem pa je slučajno prišel tja policijski adjunkt Kreiner, ki je pregledal omot.

Človeška glava — brez trupa!

Čim je gosp. Kreiner začel odvijati del cunje, v katero je bil omot zavit in skozi katero je prekapljala kri, so se prikazali v grozo navzočih — najprej nos, potem dve ostekleneli oči odraslega človeka. Ne da bi preiskal dalje, je policist dal poklicati sodno komisijo in odredil prenos glave v mrtvašnico pri Sv. Justu. Omot so najprej pokrili z nekim košem in potem položili v malo rakev, kakor jo rabijo za deteta; Zimolov voz je prevozil rakev do mrtvašnice.

V mrtvašnici je preiskovalni sodnik dr. Polanz v navzočnosti policijskega svetnika Contina, sednega zdravnika dr. Xydias in drugih funkcionarjev dal odviti omot. Bela brisača, kakoršno rabijo v meščanskih družinah, je odevala vsebino omota; brisača je bila povečana z vrvice in debel kamen, tehtajoč dve kili, je bil priklenjen k omotu potom večkrat okoli omota in križem preprežene nove železne žice, ki je bila tupatam radi večje trdnosti privita s kleščami. Za brisačo je bil debel rumenkast papir in potem, ko so istega — bil je radi vode cunjast — previdno od-atrtili, se je prikazala

glava lepa deklice.

V onem trenutku, ko so glavo spravili iz ovoja, — in še pol ure potem, ko je naš urednik videl glavo — se je zdela ista še sveža, rožnata, kakor da bi bila malo poprej odsekana od trupa.

Pogled na to lepo, svežo žensko glavo z črnimi pol metra dolgimi lasmi, ki je tam stala na kameniti mizi, — brez trupa, je nekaj strašnega in v svoji grozoti nepozabnega. Tenka in nežna polt, plemenite poteze obraza, na polu odprta mala ustica z belim pravičnim ozobjem, tanek nos, na polu odprte oči, pravilna ušesa (videti je luknjici za uhanje, ali uhanov ni) in krasni, črni lasje napravljajo kljub vsej grozoti strašne prikazni nek mil, simpatičen, neskončno žalosten

vtis. Soditi je, da je morala umorjena ženska biti še precej mlada — morda nekaj nad 20 let — in plemenitost potez kaže, da gre za fino meščansko dekle. Nek poseben izraz v licu, pa tudi koder nepristnih las je dajal soditi, da gre za kako lahkoživko.

Glava je bila čisto odsekana od trupla tik pod podbradkom, tako da ni zapaziti niti sledu po vratu. Rez je tako raven, kakor da bi šlo tu za delo giljotine. Glava je bila gotovo odsekana z neko ostro sekuro morda v enem samem mahljaju. Zdravnik dr. Xydias je konstatiral, da je glava morala biti v morju k večemu 36 ur. Glavo je morilec brzkone odsekal, ko je bilo telo že mrtvo; to je soditi tudi po tem, da niso poteze na licu nič posebno popačene, le usta in oči pričajo o poslednjem obupnem strahu.

Preiskovalni sodnik je takoj odredil, da se fotografira glavo, ker se je bal, da bi se izrazil lica spremenil radi trohnenja. In res, vročina in zrak sta tako povspešila trohnenje, da je poprej tako živo-sveža glava po uri časa spremenila svoj izraz. Postala je zabuhla; lahke bunke, ki je bilo prej zapaziti na licu — brzkone radi tega, ker je morje večkrat zaganjal omot proti kamenju obali —, so postale kmalu plave in črne; koža se je skrčila — grozen pogled!

Agnosciranje glave!

Že na nabrežju in potem v mrtvašnici se je priglasilo nebroj žensk, ki so vse prestrašene in blede prašale po informacijah, češ da sina ali moža ni še od včeraj doma. Šle so vse potolažene domov z jezo v srcu na svoje krokarske domačine radi prebitega strahu.

Nekemu redarju se je zdelo, da je glava podobna neki Bruni, ki je prej stanovala v tolerančni hiši št. 7 v ulici Solitario. Povedal je ta svoj sum preiskovalnemu sodniku, ki ga je poslal v ono hišo poizvedovat. Gospodinja je rekla, da Brune ni več pri njej, marveč da stanuje sedaj v Sv. Križu pri rodbini. Sama je prišla in z njo dve njeni sestanovalki na vpogled in je priznala, da je neka podobnost med glavo in Bruno; poslednja pa da je bila bolj suha. Šli so slednjič po ljubimca Brune, ki je dokazal, da se nahaja ista doma — čila in zdrava.

Policija je dovolila vstop več ljudem; zlasti prostitutkam in postreščekom. Nekdo je mislil, da je to glava lahkoživke iz ul. S. Filippo. Ali tudi to domnevanje se je izkazalo neutemeljenim.

* * *

Popoldne so potapljači preiskovali morje pred velikim trgom, da bi našli truplo, ali zastoj!

Truplo najdeno. Morilec aretiran. Grozna in tajnstvena tragedija.

Zvečer se je razširila vest, da je bilo truplo najdeno v neki hiši v Rojannu. Poslali smo takoj na lice mesta poročevalca, ki so poizvedeli sledeče (omejamo, da policija iz neumljivih vzrokov drži vse tajno in krožijo glede podrobnosti razne verzije): Kakor znano, je bila glava zavita v papir. Na tem papirju se je našlo napisanih nekoliko muzikalnih not in eno ime. Na podlagi tega važnega indicija je policija poizvedovala v tej smeri in poizvedba so nepričakovano vspele.

Morilec.

V hiši št. 272 v Rojannu (nad župniščem), lastnici gospe Katarine Celič, stanuje nekaj časa sem in je upravitelj in zaupnik lastnice, neki Julij (po drugi verziji Friderik) vitez Födran pl. Födransberg. Isti je kaj poseben čudak in samotar. Zapodil se je iz hiše (ki ima dve nadstropji) že vse sestanovalec in držal le kleparja Alberta Göttinga. Födran je umirovljen inženir avstrijske mornarice in je bil tudi nekaj časa uslužben pri avstrijskem poslaništvu v Carigradu. Kljub njegovemu samotarenju je vendar tupatam vsprejemal v hišo kako elegantno žensko.

Včeraj zvečer ob 7. uri torej so videli ljudje, kako je mnogo policijskih agentov in komisarjev spremljalo Födrana v njegovo stanovanje. Skupaj z njimi je bil tudi kovač Bandlove tovarne, da bi odprl vrata stanovanja.

Na onem papirju, v katerega je bila zavita najdena ženska glava, je bilo namreč zapisano ime tega Födrana; istega je policija takoj poiskala in aretirala. Kovača so vzeli seboj, ker je rekel, da je pozabil ključ. Ko so odprli stanovanje in isto preiskali, našli so nekaj groznega,

Razkosano truplo.

V nekem kovčegu so našli razkosano ostanke trupla umorjene ženske, ki so bili zaviti v cunje. Bilo je sedem komadov: roke in noge v kovčegu, čreva v rešetu, drugo truplo v neki omari. (Po neki nekontrolirani verziji so bili ti razkosani ostanki že pripravljani v zabojčkih za poštno odposiljatev na razne kraje na imaginarni naslove; dva zabojčka je morilec že oddal na pošto in so jih tam našli.) Vse ostanke so prenesli v mrtvašnico pri sv. Justu. Födran je vse tajil. Ali odvedli so ga v zapor pod močno eskorto redarjev.

Kaj pravijo sosede? — Oče umoril hčer?

Govori se, da je Födran, ki je živel mnogo časa v Egiptu, imel hčerko z neko tamošnjo žensko. Ta hčerka je po neki verziji — nesrečna žrtve tega groznega zločina. Videli so jo pred štirimi dnevi skupaj z Födranom; prišla je baje v Trst iz Aleksan-

drije. Imela je od 20 do 24 let in je te dni stanovala z očetom. Sosedje so tudi slišali, da sta se oba te dni večkrat prepirala.

Po drugi verziji zopet bi bila umorjena ženska neka kanconetistinja od Caffè Chantant, imenom Floreani Febro, ki je stanovala do nedavno v ulici Aquedotto št. 6. in je svoje sosedo pela pri „Gambirinu“ pod „umetniškimi“ imenom „Luce“. V soboto bi bila morala peti v Barkovljah, ali se je oprostila, češ, da jej tega njen „vzdržavatelj“, ne dovoljuje.

V soboto po noči so sosedje videli luč v Fodranih sobi in ob neki uri (nekdo pravi po dnevu, drugi po noči) so slišali obupno vpitje in potem jadikovanje: „Aiuto papà!“ — Drugi zopet pravijo, da je ženski glas zakričal: „Daj mi 200 tolarjev, če ne, grem na policijo!“

Včeraj zjutraj so Fodrana videli v Možetičevi prodajalnici slanine v Rojanu, kjer je zajutkoval. Tam je poslušal, kako je neki tramvajski sprevodnik pripovedoval o najdeni ženski glavi; Fodrana se je celo z njim mirno pomenkoval. V nedeljo zvečer je večerjal skupaj z neko žensko v Boletovi gostilni.

Kaj pravi policija?

Kakor smo omenili, je policija kar obmolnila in se je moglo od nje le malo poizvedeti. O polnoči je bil naš poročevalec na policijskem ravnateljstvu, kjer je bilo silno vrvenje ljudi. Bilo je tam dopisnikov in urednikov raznih listov, tako n. pr. „Extrablatta“ in „Interes. Batta“.

Policijski uradnik je povedal nastopno: Uvažuje, da je mnogo vzrokov, radi katerih je Fodrana smatrati krivim umora, uvažuje hišno preiskavo (našel se je velik nož in bodalo, ki sta služila za izvrševanje zločina), ostane isti v zaporu. Policija ni v stanu dati nadaljnjih informacij.

Ta grozni in nezasišani zločin, kakor jih je malo najti v svetovni zločinski kroniki, je napravil grozen vtis na vse prebivalstvo. Tajinstvenost še povišuje to grozo. Policija še preiskuje in jutri podamo nadaljne podatke, v kolikor jih poizvedemo.

Tržaška mala kronika.

V Grljanskih vodah. — Ženska rešila 2 dečka, ki sta bila v nevarnosti, da utoneta. Sama in še dva rešitelja so bili tudi v življenjski nevarnosti. — Poslali smo radi tega včerajšnjega dogodka v Grljanu svojega posebnega poročevalca na lice mesta, Zaliobg pa moramo poročilo pustiti za jutrišnje številko, kar nam cenjeni čitatelji oprostite ozirom na tak kritični dan prvega reda.

Tragične posledice tatvine. Včeraj ob 8. in pol uri zjutraj je čuraj vile Revoltella pri „Lovcu“ telefoničnim putem obvestil glavno postajo gasilcev, da se je v neki novi hišici števil. 783 v Rocolu blizu „Lovca“ pripetila silna eksplozija. Istočasno je bila obveščena zdravniška postaja, da se nahajati v hišici št. 784 v Rocolu dve osebi težko ranjeni v sled eksplozije pirotehniške „bombe“.

Gasilci so se takoj pod vodstvom poveljnika Paolija podali s tremi vozni na mesto nesreče. Istotako se je z zdravniške postaje peljal tja dr. Monti. Dospeli so tja ob 9. in pol uri predpoludne. Okolu hišice se je zbrala velika množica ljudstva. Evo, kaj se je zgojilo. Pred nekoliko dnevi je bilo pirotehniku Ferdinandu Giorgomilla ukradenih v njegovem pirotehničnem laboratoriju v ulici dell' Eremo 15 „bomba“, napolnjenih s piščinim smodnikom in drugimi snovmi. Zdi se, da je omenjene bombe ukradl 21-letni zidar Fran Gerdol, ki bi v Rocolu hšt. 784, in ki je šel pred 14 dnevi prišel iz koperske kaznilnice. Gerdol je skrnil „bomba“ v novozgrajeni hišici, v kateri se nihče ne biva. Gerdol se je včeraj zjutraj s svojim mlajšim bratom, 12-letnim šolarjem Emilom podal v prvo nadstropje omenjene hišice. Vzel je seboj škarje, da bi z njimi prerezal „bomba“ in vzel smodnik, brčkone da bi ga potem prodal. A začel je delo jako neprevidno, kajti prižgal si je cigareto in začel kaditi. Najbrž je iskrica s prižgano cigareto padla v smodnik, ki je s silnim pokom eksplodiral, tako, da se je zrušila ena stena hišice in so bila zdrobljena okna ter vržena daleč proč. Oba brata Gerdol je sila eksplozije vrgla ob tla in sta se hudo opekla. Dobro pri vsem tem je bilo, da so bila hišna vrata odprta, sicer bi bila vsa hišica zletela v zrak. O dogodku so takoj obvestili tudi redarje in policijskega nadzornika postaje na cesti pri Lovcu.

Dr. Monti je konstatiral, da sta imela oba brata težke opekline, izlasti Fran Gerdol; podelil jima je najnujnejšo zdravniško pomoč ter ju dal odvesti v bolnišnico, kjer sta bila sprejeta v VII. dermatološki oddelku.

Gasilci so potem porušili par zidov hišice, ki jih je eksplozija poškodovala. Hišica je lastnina Josipa Gerdol, ki ima okolu 300 K škode.

Objestnost in nasilnost regnikola — Ljudstvo proti regnikolom. Predsinočnjem ob 11 in četrti je bil pred gostilno Emilija Predončan v ulici Donata št. 24 aretiran nek Donato Massafra, star 58 let, iz Lecce (v južni Italiji), težak stanujoč v ul. Donata št. 26. Massafra se je vedel v gostilni jako surovo in objestno, dokler mu niso gostje in krčmar, naveličani radi njegovih provokatoričnih izgovorov, pokazali dur. Sedaj pa je začel še le besneti: prevrgel je mizo, razbil vse, kar mu je prišlo pod roko, pretil vsem navzočim in — slednjič potegnil novo dolgo bodalo

in ranil gosta, 39 letnega Ferdinanda Muscatelli na desnem boku. Sreča in le sreča je hotela, da je bodalo zadelo na rebro; sicer, nekoliko milimetrov nižje, in oni gost bi bil postal zopetna žrtev regnikolske besnosti. Ranjenec je šel ležiti si netežno rano na „Igeo“.

Ljudstvo, ki je bilo v gostilni, in ogromna množica ljudi, ki so je nabrala po staromestnih ulicah je hotela ranitelja kar linčati. „Dol z regnikoli!“ je bilo slišati; „tekla bo kri po Trstu, ali spraviti hočemo te regnikole tja od koder so prišli v naš Trst“.

Kakor znano, je Staro mesto najbolj čisti italijanski okraj Trsta in ti demonstranti so bili malone vsi — tržaško laško ljudstvo!

To naj bodi v memento policiji, ki ako ne ukrene kaj energičnih korakov proti zločinstvu tujih podanikov, bo morala sama nositi odgovornost za posledice tega ljudskega ogorčenja!

In še „regnikolo“! „Romagnoli“ Primo Brucoli, star 26 let, je bil predvčerajšnjim aretiran, ker je pretil s smrtjo dvema osebama ter ju naklestil in obrcal.

Težka nezgoda na Opčinah. Ivan Savnić, 40 leten dninar pri električnem tramvaju na Opčinah, stanujoč v Orleku št. 8 je padel z nekega droga ob železniškem tiru, na katerega je splezal in dobil težke bunke na glavi ter prestresenje možganov. S tramvajem so ga prepeljali v Trst v bolnišnico.

S poskušene samomora na Opčinah. Oni nemški mladenič, ki se je poskusil ustreliti predvčerajšnjem na Opčinah, je v življenjski nevarnosti in je prav težko, da bo okreval.

Enadna smrt. Abil Rogier, 68 leten brivec, stanujoč v ul. S. Apollinare št. 4, se je včeraj zjutraj ob 8. uri, ko je odhajal od doma, zgrudil na stopnicah na tla in obležal takoj mrtev. Zadel ga je srčna kap.

Eden, ki zahteva svojo pravico na poseben način! Just Zamperlo, star 21 let, stanujoč v Kolonji št. 217, se je predvčeraj skregal na okrajni bolniški blagajni brčkone radi podpore in je vgrizel na ustnici in desnem palcu uradnika Antona Ermacora ter brcnil uradnika Rudolfa Pirnat in Silvestra Dorčić. Aretirali so ga.

Društvene vesti.

Odbor pevskega društva „Kolo“ bo imel nocoj ob navadni uri važno sejo. Gg. odbor-niki in njihovi namestniki so naprošeni, da se vsi udeležijo te seje.

O prioritivni „Rokovnjacev“ pri sv. Jakubu nam je došlo daljše poročilo, ki je pa moramo radi obilice gradiva odložiti za prihodnjo številko. Za danes pripominjamo le da je v zvezi nastalnemu vremenju prišlo mnogo obžalovanj, ki je izkazovalo igralcem toplo priznanje.

Za podružnico družbe sv. Cirila in Metodija na Greti nabrala je gospica Zorica Lavrenčič v gostilni rojanskega konzumnega društva K 5.

Nar. delav. organizacija.

Obletnica N. D. O. Pišejo nam: Jutri priobčimo vsopred velike slavnosti N. D. O. ki se bo vršila dne 9. avgusta t. l. Zanimanje za to slavnost, kjer se bo slavila obletnica obstanka N. D. O., razvije zastave N. D. O. in izida lista N. D. O. „Narodni delavec“ je veliko ne samo v Trstu in okolici, ampak tudi po vsem Primorju, povsod, kjer je do sedaj nastopila N. D. O. Napoveden je prihod podružnic N. D. O. goriškega narodnega delavstva. Rekord slavnosti pa bo prihod N. D. O. zavednega puljskega delavstva, ki pride se svojim predsednikom g. Lackom Križom in se sokolsko godbo iz Buzeta na čelu, s posebnim vlakom v Trst, da pozdravi svojo centralo. Kakor smo informirani, pride s posebnim vlakom do 600 delavcev. Tudi druga bratska društva iz Trsta in okolice pripravila so svoje sodelovanje, nekatera se zastavami, druga korporativno. In tako se lahko reče: 9. avgusta bo velik dan za N. D. O. in za vse v njeno moč zaupajoče delavstvo, dan ki pokaže narodnemu delavstvu, koliko simpatij vživa N. D. O. pri vseh trpinih, ki pokaže pa nasprotnikom N. D. O. da se ista ne da več uničiti.

Reška tvrška išče

mladega samostalnega knjigovodjo

popolnoma večšega vsakega komptoirskega dela ter hrvatskega, nemškega in po možnosti tudi italijanskega jezika. — Nastop takoj. — Ponudbe na Inseratni oddelku Edinosti pod: KNJIGOVODJA.

Dr. Fran Korsano

specijalist za sifilitične in kožne bolezni

ima svoj ambulatorij

v Trstu, v ulici San Nicoló št. 9

(nad Jadransko Banko)

Sprejema od 12. do 1. in od 5. in pol do 8. in pol pop

Velika zaloga vsakovrstnega pohištva

- navadne do najfineje vrste po najnižjih cenah. -

Peter Jeraj

TRST, ulica Vincenzo Bellini št. 13

ter vogal ulice sv. Katarina.

Direktni dovoz štajerskih kokoši in jajc. Specijaliteta: Graške Poulards. Cene dogovorne. — Postrežba na dom. Ulica Campanile št. 15.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine

v zobozdravniškem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Juscher

TRST

ulica della Caserma št. 13. II. nadst.

Rojan, ul. Montorsino št. 5

(blizu kavarne „Ai volti di Roiano“)

Prodaja se viško vino, opolo in belo ter črno Omiško. — Steinfeldovo pivo.

Za družine nizke cene.

Priporoča se: A. DOBROJEVIČ.

ODVETNIŠKA PISARNA

dr. M. Pretner-Ja in dr. F. Brčić-a

v Trstu, Via Nuova 13

sprejmo s 1. septembrom 1908 ali tudi prej

koncipijenta

ki razume italijan. in spretnega Stenografa. Stenografi strojepisni imajo prednost.

TOVARNA POHIŠTVA

Aleksand. Levi Minzi

Trst — ulica della Zesa št. 46.

Zaloge:

Piazza Rosario št. 1.

Ulica Lazzaretto vecchio št. 36.

Trajna zaloga pohištva:

ulica della Sanità št. 14.

Pisarna:

ulica Lazzaretto vecchio št. 36.

Katalogi, načrti in proračuni na zahtevo.

Telefon: 6-70; 6-58. (Za informacije vprašati 6-70).

Prodajo se plodonosna jajca ::

(za podlaganje) velikih kokoši, ukusnega mesa ter dobrih nosilk.

Na razpolago so sledeče pasme:

Plymouth, Roks eueoli, Arpingston Fulvae, lele Wyandottes, jerebičaste, zlatorumene in srebraste.

Naslov: pove „Inseratni oddelku Edinosti“ pod št. 637.

Učni zavod za deklice, šolske sestre v Trstu

via P. Besenghi št. 6

Izvrstna tega, krasen razgled na morje in okolico, čisti zrak, vrt, novo moderno opremljeno postelje, električna razsvetljava, kopališče, telovadnica.

V š. l. 1908/09 se odpre poleg ljudske šole in trgovske tečaja I. in II. razr. dekliškega liceja z nemškim učnim jezikom in slovenskim in italijanskim tečajem in gospodinjstva šola.

Žrana in stanovanje mesečno 60 K. Za gojenke, ki so samo čez dan v zavodu 24 K.

Šolnina za ljudsko šolo in trgovski tečaj po 10 K, licej 16 K, gospodinjstva šola 20 K.

Vekoslav Plesničar :::

ulica Giulia št. 29

Zastopstvo testenin „Fekate“ vžigalic dr. sv. Cir. in Metodija ter raznih drugih predmetov.

trgovina jertvin. najtočnejš. postrežba. — Razpošiljam blago po vsej Avstro-Ogrski od 5 kg naprej. — Zahtevajte cenik.

Pohištvo

solidno in elegantno

po zmernih cenah

Rafaele Italia

TRST — Via Maicanton 7

V prvi avtorizovani šoli za skušnjo

enoletnega prostovoljstva

TRST — ulica delle Poste 10

s italijanskim in nemškim učnim jezikom odprt je letni tečaj tekom poletja. Na stotine usposobljenecv iz te šole dobili so izvrstne službe.

Ravnatelj, gimnazijski prof. Riccardo Michs.

Vesti iz Goriške.

Volitev župana v Sežani. V nedeljo popoldne se je konstituiral novoizvoljeni občinski zastop. Županom je bil zopet izvoljen gospod Fran Štolfa, trgovec v Sežani.

Iz Sv. Petra pri Gorici. Vsi učenjaki in vse časopisje se bavi dandanes s higijeno, pri nas pa se je dogodilo nekaj, kar daja človeku misliti marsikaj. Dne 23. t. m. ob 9. uri in pol zjutraj se je vračal en bataljon c. in kr. pešpolka št. 47 iz Gorice skozi našo vas domov, vračajoči se od strelnih vaj iz Komna. Neki nadporočnik je prijezdil naprej ter naznanil, da pridejo vojaki in naj se jim pripravi pitna voda; takoj je bilo kakih trideset škafov vode ob kraju ceste. Cesar pa ne bi storil najpriprostejši človek tega higijenskega sveta, to so storili gospodje c. in kr. častniki: napajali so svoje konjičke v škafov, ki so bili postavljeni z vodo za mostovo; mi pa rabimo te škafe za vodo, s katero kuhamo in vgašamo poletno žejo. In to se je zgodilo celo pred, nego so prišli in pili vojaki. Res, da se je ostanke ven vrglo, ali to se neda tako hitro oprati; in mostovo je pilo ne da bi bili škafovi očisti kakor imamo tu navado. Vprašamo gg. oficirje: ali bi hoteli oni piti iz takih škafov? Zakaj niso prosili vode tudi za c. in kr. konjičke? Mi bi jim prav drage volje postregli z vodo in posodo, ki jo rabimo mi samo za živino. Mislim, da je nekemu g. oficirju minola volja nspajati konjička iz škafov, ki jih rabijo kmetje za-se, kajti prav pošteno mu je posvetila neka ženska. Upamo, da merodajni krogi vzamejo to na znanje in da pouče gospode, da tudi kmetje ljubijo snago!!

Vesti iz Istre.

Nevihita v Opatiji. V soboto popoldne je bila v Opatiji silna nevihta z veliko ploho, ki je trajala precej časa.

Kužna bolezen med prašiči. V Istri, izlasti v puljskem okraju se je pojavila med prašiči kužna bolezen. Iz raznih vasi prihajajo poročila, da je poginilo že mnogo prašičev.

Cerkveni rop. V noči od 23. na 24. t. m. so v cerkev v Laboriki pri Pulji udrli tatovi. Ulomili so cerkvena vrata ter so potem v zakristiji poiskali ključek shrambe cerkvene posodja, ki so ga tudi našli. Tatje so odnesli pozlačeno srebrno monštranico vredno 500 do 600 kron ter so potem zbežali. Čudno je, da so lopovi druge dragocene predmete, ki so se nahajali v shrambi, pustili netaknjene. Tako je bil med drugim v shrambi dragocen kelih, vreden 2000 kron. Najbrž so tatje slišali kak ropot in zato hitro odnesli pete. Tatvino je cerkvenik opazil šele zjutraj.

Slovenskemu in slovanskemu časnika-stvu! Pred 5 meseci smo osnovali tukaj delavsko organizacijo, da moralno in nacionalno rešimo od tujih strupenih uplivov naš delavski svet in da ga zdravega ohranimo na duši in telesu za svoje družine in za našo domovino.

Vspehi, ki smo jih imeli v tem kratkem času, pričajo, da je bila naša pot srečno izbrana in naše delovanje pošteno.

Poslednjih dni odprli smo tudi društveno čitalnico. Ker so naša sredstva skromna, a nam od vseh strani prihaja mnogo in mnogo zahtev in prošenj za pomoč, obrača se podpisano predsedstvo na naše časnikarstvo z uljudno prošnjo, da bi nam ono, če že ne zastoni, pa vsaj po najnižji ceni pošiljali svoje liste.

Tudi rodoljube, ki imajo kakih knjig odveč, prosimo, da jih nam pošljejo, da si tudi naš delavec privoščijo po težki dnevni borbi nekoliko duševne hrane.

Pula, 22. julija 1908.

Predsestvo

Nar. delav. organizacije.

Prosimo, da bi ta oklic ponatili tudi drugi časniki.

Išče se

gospodična

zmožna hrvatskega in nemškega jezika za komptoir velike tvrdke. Steno-datilografiste imajo prednost. Ponudbe G. & C. na Ins. odd. Edinosti.

Izvrstno istrsko vino prodaja Martin Krajcar v Fontani pri Vrsaru. Ima na razpolago 1500 hekt. Vино ima 10 stopinj. Na željo pošlje uzorec.

Zaloga vina istrskega I. vrste po 26 K hkt od 56 litrov naprej. — Kraški teran po dogovoru. — Jože Čebulec v Sežani. 1038

Odprla se je 27. julija otvorila se je na Opčinah (pot proti Sežani) nova gostilna Rizzo. Točil se bo kraški in istrski teran ter belo vipavsko. Izvrstna kuhinja. Cene zmerne. 1097

Ugodna prilika! Prodaja se novi šivalni stroji (elegantni in lahki) za družinske potrebe s 3-letno garancijo po K 64. — Preprodajalec se da popust. — Ulica S. Caterina 9, Dvorišče, Skladišče 1 A. 1099

Prosi se da se zopet oglašuje Kernauner kateri se je naznanil pri fotografu Jerkiču, ulica delle Poste 10. 1113

Trgovina jestvin sprejme takoj pošte-nega učenca. Prednost onim, ki imajo veselje do trgovine. Ponudbe pošiljati pod „Primorec“ glavna pošta. 1112

Proda se krasna gostilna, ki prinaša dober dobiček, z mebliranim stanovanjem ob morju. Vse v najlepšem redu. Potrebno je znanje slovenskega in italijanskega jezika. Cena po dogovoru. Kavarna „Moncenisio“ Babini. 1114

Za kupo-prodajo gostilen in pivovaren, najame gostiln, obrniti se je do BABINI, kavarna Moncenisio. 1115

Pes strog varuh, le 7 mesecev star, Turko, je na prodaj. Scorcola, zaloga Vipavskega vina.

Alojz Legat Trst — Amerigo Vespucci št. 12. Prodajalna jestvin — točna potreba, cene zmerne. 671

Klaja in drobiž treseta (torba)
nadomešuje slamo za domače živali; ista ne diši, je higijenična in izvenredno pivna; napravi suho steljo ter postane izvrsten gnoj. Drobiž treseta za higijenične svrhe je še bolj učinkujoč ter se rabi za disinfeciranje, za kirurški potrebe, obveze, ohrano mesa in rib, sadja, jaje in za omote pošt. pošiljatev. Zaloga v Trstu, ul. delle Poste 14 FRATELLI METELL

Kdor trpi
na hemoroidah, revmatizmu, protinu, glavobolu in zastarelih tajnih boleznih zamore ozdraviti s pomočjo
Odvarkov (Decotti) Sarsaparilje Prendini kateri čistijo in tanjšajo kri
6 odvarkov za K 1-20 pošlje po poštne povzetju
Odlikovana lekarna Prendini Passo di Piazza št. 2.

BONIVENTO & Comp. Artistično . kromolito-grafični zavod I. reda
TRST, ulica Tiziano Vecellio št. 4. — Tel. 19-97.
Sprejema vsakovrstna trgovinska dela, reklamne lepake, naslove, napisane listke itd. in jamči za perfektno in lepo izvršitev.
Poseduje stroj povsem nov in najnovejšega zistema.

Irgovina z manufakturnim blagom
ANTON SANZIN pok. Frana - Trst, Barriera vecchia št. 11
Velika izbira belih in barvanih moških srajc, ovratnikov, za-pestnikov, ovratnic. Nov dohod pleten in za poletno sezono.

Stenic ni več! po uporabi novega izdelka „DESTRUCTOR“
odlikovanega z diplomom velike nagrade na zadnji mednarodni razstavi v Rimu.
„DESTRUCTOR“ deluje takoj. Pokonča jajčka vsake golazni in ne dopusti, da se zopet zakotijo. Očisti glavo vsake nesnage. — „DESTRUCTOR“ je za vsako družino neobhodno potreben. Ne pomaga, ne razjeda, ni strupen, ampak higijeničen. — Na tisoče pisem dokazuje njegovo izbornost. — „DESTRUCTOR“ zalaga
Giuseppe Nuzzi & Co. - Cervignano
Steklenice po K 4-20, 2-30 in 1-50.
Preprodajalec popust. Na prodaj po vseh mirodilnicah.
Iščejo se povsod zastopniki.

Na prodaj hiša, 5 prostorov in 600 klatrov zemlje. Sv. Ivan, Škorklja 218. 1110

Na prodaj hiša v Sežani s 4 sobami, kuhinjo in kletjo, pripravna tudi za obrt. Več pove Ins. odd. Edinosti. 1098

Prodajo se obleke za moške in dečke. Plačilo na mesečne ali tedenske obroke. Ulica Caserma 12, I. 892

STARA MIRODILNICA
Fed. F. Huber Succ.
TRST, ul. Barriera vecchia št. 26.
BOGATA ZALOGA
barv, povlak, čopičev, pramenilj, kemičnih izdelkov, minar. vod, parfimov, zamah, železne žice, elastike za cepljenje, mila in STEKLENIH SIP. Zaloga zvepla in modre galice.

Kdor išče službo ali kakoršno-koli zaposlenje; kdor išče uradnike ali službeno osebo, kdor ima za oddati sobe, stanovanja, dvorane, kdor ima za prodati hiše, polja, dvorce; kdor želi posojila, knjižbe itd. prodati ali kupiti premičnine ali porabljene predmete itd. itd., naj se posluži MALIH OGLOSOV v „Edinosti“, ki so najcenejši, največ štani — najbolj pripravi v dosegu namena.

F. Millovatz
mehanična delalnica
Trst — ulica del Trionfo 1
izvršuje vsakovrstna
kovaška in mehaniška dela
kakor tudi nikelovanja.

ZALOGA PIVA
STEINFELD
iz tovarne
Bratov Reininghaus
in iz meščanske tovarne

„Pilsner Urquell“
v Plznu
v sodčih kakor tudi v buteljkah.

ZALOGA
Mattonijev Giesshübler
vedno sveže kisle vode pri
ANTONIO DEJAK, junior
TRST, via degli Artisti št. 9 in 11
TELEFON št. 505

Skladišče pohištva
VITTORIO VOSILLA
preseljeno iz Lipskega trga 7 v
ulico Sanità št. 8 vogal ul. Porporella
nasproti kavarni Fedel Triestino
je bogato založeno z novim nepre-kosljivim solidnim in eleg. pohištvom
CENE ZMERNE.

Poreška klet
Filijalka na Opčinah št. 176
IVAN STANICH
velikoposelnik v Istri
rodaja
TERAN
najfinije vrste do 14 kraja liter v sodih najmanj 56 litrov
Na drobno po 20 krajc. liter.

Hočete se prepričati?
obiščite velika skladišča
Marije vdove Salarini
Pento della Fabra 2 ul. Poste Nuove 2 (vogl Terente). „Alta OPIA di Londra“
Velik izbor izgotovljenih oblek za moške, dečke, restumi za otroke. Povrniki, močne jase, kožni in raznih paletotov. Obleke za dom in dolo. Dalavni obleke. Tirolski loden. Nepremičljivi plašči (pralni in sušilni). Specijaliteta: blago tu in tuzemsko svata. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši modri, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

BOGOMIL PINO
bivši urar v Sežani
ima svojo novo
prodajalnico ur
v TRSTU
ul. Vincenzo Bellini št. 13
nasproti cerkvi sv. Antona novega
vsakovrstne verižice po pravih tovar. cenah.

JADRANSKA BANKA v TRSTU

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje).

KUPEJE IN PRODAJA
-- VREDNOSTNE PAPIRJE --
(RENTE, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA, PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d. i. t. d.)
-- VALUTE IN DEVIZE --
PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGA LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

ESKOMPT MENIC IN INKASO. BORZNA NAROČILA
SAFE — DEPOSITS
PROMESE K VSEM ŽREBANJEM. —
ZAVAROVANJE SREČK.
MENJALNICA.

VLOGE NA KNJIŽICE.
-- TEKOCI IN ZIRO RACUN --
VLOZENI DENAR OBREŠTUJE SE OD DNE VLOGE DO DNE VZDIGA.
STAVBNI KREDITI — KREDITI PROTI
-- DOKUMENTOM VKRANJA. --

Uradne ure: 9.—12., 2-30—5-30. — Brzljavi: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 1793.